Neapolis University

HEPHAESTUS Repository **http://hephaestus.nup.ac.cy**

Department of Theological Studies Master in Theological Studies

2015

þÿ • Á ¼ · ½ µ Å Ä ¹ º - Â À Á ¿ Ã µ ³ ³ ¯ Ã µ ¹ Â

þÿ ¸ ± Å ¼ ¬ Ä É ½ Ã Ä ¿ š ± Ä ¬ ™ É ¬ ½ ½ ·

þÿ • Å ± ³ ³ - » ¹ ¿ ½ º ± Ä ¬ Ä · ½ ± Ä µ Á ¹ º ®

Douma-Papalizou, Artemis

þÿ Á Ì ³ Á ± ¼ ¼ ± ˜ µ ¿ » ¿ ³ ¹ º Î ½ £ À ¿ Å ´ Î ½ , £ Ç ¿ » ® • À ¹ Ã Ä · ¼ Î ½ ¥ ³ µ ¯ ± Â , ± ½ µ À ¹ Ã Ä ® ¼ ¹

http://hdl.handle.net/11728/6682

Downloaded from HEPHAESTUS Repository, Neapolis University institutional repository

Πανεπιστήμιο Νεάπολις - Πάφου
Τμήμα Μεταπτυχιακών Θεολογικών Σπουδών

Διπλωματική Εργασία

Ἄρτεμις Δούμα Παλαζίδου

Θεολόγος

Ἑρμηνευτικές προσεγγίσεις τῶν Θαυμάτων στὸ Κατὰ Ἰωάννην Εὐαγγέλιον

κατὰ τὴν Πατερικὴ παράδοση

Επιβλέπων:

καθ. Χρήστος Οικονόμου

Πάφος 2015

Ἑρμηνευτικές προσεγγίσεις τῶν θαυμάτων στὸ Κατὰ Ἰωάννην Εὐαγγέλιον κατὰ τὴν Πατερική παράδοση

Πρόλογος

Η ενασχόλησή μου με το θέμα της παρούσας εργασίας, προέκυψε από δική μου επιθυμία, μετά από συνεννόηση και με τον αξιότιμο σύμβουλο καθηγητή των Βιβλικών Σπουδών, κύριο Χρήστο Οικονόμου, στο μεταπτυχιακό πρόγραμμα της θεολογίας.

Η εκπόνηση της μελέτης αυτής, μου έδωσε την ευκαιρία να εμβαθύνω τις γνώσεις μου στις ερμηνευτικές προσεγγίσεις των θαυμάτων κατά την πατερική ερμηνευτική παράδοση, κάτι που ήταν κι ο σκοπός της συγκεκριμένης εργασίας. Τα θαύματα που ερμηνεύονται είναι όσα περιγράφονται από τον ευαγγελιστή Ιωάννη στο τέταρτο ευαγγέλιο, στα οποία γίνεται μια προσπάθεια ανάδειξης της ορθόδοξης ερμηνευτικής παράδοσης. Η ερμηνεία που δίνεται από τους εκκλησιαστικούς πατέρες, μας βοηθά να κατανοήσουμε σε βάθος τα γραφθέντα του ευαγγελιστή Ιωάννη, ο οποίος ως γνωστό, αναφέρει και κάποια θαύματα του Κυρίου μας, που δεν αναφέρονται από τους υπόλοιπους ευαγγελιστές. Ως αυτόπτης και αυτήκοος μάρτυρας, ο Ιωάννης, περιγράφει επτά θαύματα που επιτέλεσε ο Ιησούς Χριστός κατά τη διάρκεια των τριών τελευταίων ετών της επίγειας ζωής Του. Στα θαύματα αυτά που ερμηνεύουν οι εκκλησιαστικοί πατέρες, παρατηρούμε και τις διάφορες προσεγγίσεις που δίνουν στην προσπάθειά τους να τα ερμηνεύσουν όσο πιο ορθά γίνεται, γι΄ αυτό και επικεντρώνονταν ακόμη και στην ανάλυση μικρών φράσεων που είχε γράψει ο ευαγγελιστής Ιωάννης. Αυτές λοιπόν οι ερμηνευτικές τους προσεγγίσεις χρησιμοποιούνται ως δείκτες για αμεσότερη κατανόηση των θαυμάτων που περιγράφει ο ευαγγελιστής.

Με την παρούσα εργασία, θα ήθελα να ευχαριστήσω τον σύμβουλό μου καθηγητή του μεταπτυχιακού προγράμματος κύριο Χρήστο Οικονόμου, ο οποίος αφιέρωσε πολύτιμο χρόνο για να μου δώσει τις κατευθυντήριες γραμμές για την διεκπεραίωση της εργασίας αυτής.

Περιεχόμενα

Πρόλογος 2

Περιεχόμενα 3

Εισαγωγή 5

1ο Θαύμα: Η μεταβολή του νερού σε κρασί στο γάμο της Κανά (Ιωάν. 2, 1-11) . 11

1- Εισαγωγικές παρατηρήσεις (Ιωάν. 2, 1-2) 12

2- Διάλογος του Ιησού με τη μητέρα του (Ιωάν. 2, 3-5) 14

3- Η μεταβολή του ύδατος σε οίνο (Ιωάν. 2, 6-8) 16

4- Πιστοποίηση του θαύματος (Ιωάν. 2, 9-10) 18

5- Σκοπός του θαύματος (Ιωάν. 2, 11) 20

2ο Θαύμα: Η θεραπεία του γιου ενός αυλικού του Βασιλιά (Ιωάν. 4, 43-54) 22

1- Εισαγωγικές παρατηρήσεις (Ιωάν. 4, 43-45) 23

2- Η σύντομη συνάντηση του αυλικού με τον Χριστό και η επιτέλεση του θαύματος (Ιωάν. 4, 46-50). 25

3- Η πιστοποίηση του Θαύματος (Ιωάν. 4, 51-53) 28

4- Σκοπός του θαύματος (Ιωάν. 4, 54) 31

3ο Θαύμα: Η θεραπεία του παραλύτου της Βηθεσδά (Ιωάν. 5, 1-18). 32

1- Εισαγωγικές παρατηρήσεις (Ιωάν. 5, 1-4) 33

2- Η επιτέλεση του Θαύματος (Ιωάν. 5, 5-9) 36

3- Η αργία του Σαββάτου (Ιωάν.5, 10-15) 42

4- Ένδειξη μίσους προς τον Ιησού (Ιωάν. 5, 16-18) 47

4ο Θαύμα: Ο πολλαπλασιασμός των πέντε άρτων και των δυο ψαριών (Ιωάν. 6, 1-15) 51

1- Εισαγωγικές παρατηρήσεις (Ιωάν. 6, 1-4) 52

2- Ο Ιησούς και οι μαθητές Του (Ιωάν. 6, 5-10) 55

3- Η επιτέλεση του Θαύματος (Ιωάν. 6, 11-13) 61

4- Η αντίδραση των Ιουδαίων στο πρόσωπο του Ιησού (Ιωάν. 6, 14-15) 63

5ο Θαύμα: Ο Ιησούς βαδίζει πάνω στα κύματα (Ιωάν. 6, 16-21). 66

1- Εισαγωγικές παρατηρήσεις, Ο φόβος των μαθητών Του (Ιωάν. 6, 16-18) .. 66

2- Η αποκάλυψη του Ιησού και η σωτηρία των μαθητών Του (Ιωάν. 6, 19-21). 67

6ο Θαύμα: Τὸ θαύμα τοῦ ἐκ γενετῆς τυφλοῦ (Ιωάν. 9, 1-41) 70

1- Εισαγωγικές παρατηρήσεις (Ιωάν. 9, 1-7) 72

2- Η αμφισβήτηση του γεγονότος της θεραπείας (Ιωάν. 9, 8-34) 80

2.1 - Η ανάκριση του πρώην τυφλού από το πλήθος / γείτονες (Ιωάν. 9, 8-12) 82
2.2 - Η ανάκριση του πρώην τυφλού από τους Φαρισαίους (Ιωάν. 9, 13-17) 85
2.3 - Ανάκριση των γονιών του πρώην τυφλού από τους Φαρισαίους (Ιωάν. 9, 18-23) 89
2.4 - Η δεύτερη ανάκριση του πρώην τυφλού από τους Φαρισαίους - Βασικές αλήθειες που τους διδάσκει ο πρώην τυφλός (Ιωάν. 9, 24-34) 93
3- Ο διάλογος μετά τη θεραπεία (Ιωάν. 9, 35 – 41) 99
3.1- Ο διάλογος του Ιησού με τον πρώην τυφλό (Ιωάν. 9, 35 – 38) 99
3.2 – Ο διάλογος του Ιησού με τους Φαρισαίους (Ιωάν. 9, 39 - 41) 101
7ο Θαύμα: Η ανάσταση του Λαζάρου (Ιωάν. 11, 1-54) 105
1- Εισαγωγικές παρατηρήσεις (Ιωάν. 11, 1-5) 108
2- Συζήτηση του Ιησού με τους μαθητές Του (Ιωάν. 11, 6-16) 111
3- Συνάντηση του Ιησού με τη Μάρθα (Ιωάν. 11, 17-27) 117
4- Συνάντηση του Ιησού με τη Μαρία (Ιωάν. 11, 28-37) 122
5- Γνωστοποίηση του Θαύματος (Ιωάν. 11, 38-44) 128
6- Σκοπός του θαύματος (Ιωάν. 11, 45 – 54) 135
Συμπεράσματα 139
Summary 145
Βιβλιογραφία 151

Εισαγωγή

Στην παρούσα εργασία ερμηνεύονται επτά από τα θαύματα που τέλεσε ο Ιησούς στα τρία τελευταία έτη της επίγειας δράσης Του, τα οποία ο Ιωάννης θεωρεί ως σημαντικότερα, γι΄ αυτό και τα αναφέρει στο ευαγγέλιό του. Είναι ο μόνος από τους ευαγγελιστές που αναφέρει τα περισσότερα θαύματα του Κυρίου, ενώ οι υπόλοιποι ευαγγελιστές αναφέρουν μόνο δυο από τα θαύματα, όπως είναι το θαύμα του πολλαπλασιασμού των πέντε άρτων και των δυο ψαριών, και το θαύμα όπου ο Ιησούς βαδίζει πάνω στα αγριεμένα κύματα για να σώσει τους μαθητές Του από την ξαφνική τρικυμία.

Τα επτά θαύματα που ερμηνεύονται στην εργασία αυτή είναι το θαύμα στο γάμο της Κανά, όπου ο ίδιος ο Ιωάννης το αριθμεί ως το πρώτο θαύμα, η θεραπεία του γιού ενός αυλικού του βασιλιά, η θεραπεία του παραλύτου της Βηθεσδά, ο πολλαπλασιασμός των πέντε άρτων και των δυο ψαριών, το βάδισμα του Ιησού πάνω στα κύματα, το θαύμα του εκ γενετής τυφλού και το τελευταίο, που είναι η ανάσταση του Λαζάρου. Το κάθε θαύμα αναλύεται σε μικρά κεφάλαια με τίτλους και προσεγγίζεται με πατερική ερμηνευτική παράδοση. Αρχικά δίνεται το αρχαίο κείμενο στο οποίο περιγράφεται το θαύμα και στη συνέχεια χωρίζονται με τη σειρά οι στίχοι του κειμένου σε μικρές ενότητες. Στην κάθε ενότητα ερμηνεύεται ξεχωριστά ο κάθε στίχος και προβάλλονται διάφορες ορθόδοξες ερμηνείες που δίνουν οι εκκλησιαστικοί πατέρες για καλύτερη κατανόηση των γραφθέντων του ευαγγελιστή. Σε όλα τα θαύματα υπάρχουν εισαγωγικές παρατηρήσεις ως πρώτη ενότητα, διότι ο Ιωάννης δεν ξεκινά αμέσως να περιγράφει κάποιο θαύμα, αλλά κατατοπίζει με τους πρώτους στίχους τον αναγνώστη για τον γεωγραφικό τόπο που βρισκόταν εκείνη τη στιγμή ο Ιησούς, καθώς και για την κατάσταση που επικρατούσε. Ας δούμε όμως αναλυτικότερα τον τρόπο που χωρίζονται οι ενότητες του κάθε θαύματος.

Το πρώτο θαύμα, που είναι η μεταβολή του νερού σε κρασί στο γάμο της Κανά (Ιωάν. 2, 1-11), χωρίζεται σε πέντε ενότητες, αρχίζοντας από τις εισαγωγικές παρατηρήσεις για τον τόπο που γινόταν ο γάμος και δίνοντας την πληροφορία ότι ο Ιησούς βρέθηκε εκεί, όχι τυχαία, αλλά επειδή ήταν καλεσμένος στο τραπέζι

του γάμου. Ακολουθεί ο διάλογος του Ιησού με τη μητέρα Του, να τον παρακαλεί να κάνει κάποιο θαύμα διότι καταναλώθηκε όλο το κρασί που θα πρόσφεραν στους καλεσμένους. Ο Ιησούς επιτελεί το θαύμα, όχι όμως από την παρότρυνση της μητέρας Του. Το θαύμα γίνεται αντιληπτό στον υπεύθυνο του τραπεζιού και στο τέλος αναφέρεται ο σκοπός του θαύματος, που δεν ήταν άλλος από το να φανερωθεί η δόξα του Θεού αρχικά στους μαθητές Του.

Το δεύτερο θαύμα είναι η θεραπεία του γιου ενός αυλικού του Βασιλιά (Ιωάν.4, 43-54), που χωρίζεται σε τέσσερις ενότητες. Η πρώτη ενότητα, μας εισάγει όπως κάθε φορά στο θαύμα, κατατοπίζοντας γεωγραφικά τον αναγνώστη σε ποιόν τόπο βρισκόταν εκείνην τη στιγμή ο Ιησούς. Στη συνέχεια αναφέρει τη συνάντηση του αυλικού με τον Ιησού και την επιτέλεση του θαύματος, ενώ σε διαφορετικές ενότητες αναφέρει την πιστοποίηση του θαύματος αρχικά από τον αυλικό και τον σκοπό του θαύματος. Το θαύμα αυτό αριθμείται από τον Ιωάννη ως το δεύτερο που τέλεσε ο Ιησούς.

Στο τρίτο θαύμα, ερμηνεύεται η θεραπεία του παραλύτου της Βηθεσδά (Ιωάν. 5, 1-18), το οποίο χωρίζεται σε τέσσερις ενότητες, ξεκινώντας όπως πάντοτε από μια μικρή εισαγωγή που μας δίνει κάποιες πληροφορίες για το δεδομένο χρονικό διάστημα. Συγκεκριμένα αναφέρει ότι πλησίαζε μια εορτή, ή της Πεντηκοστής ή των Πουρίμ. Στο σημείο αυτό, ακόμη κι οι γνώμες των εκκλησιαστικών πατέρων διχάζονται για το ποια ακριβώς ήταν η εορτή που πλησίαζε. Στη συνέχεια αναφέρει την επιτέλεση του θαύματος ενώπιον του πλήθους του λαού και στην αμέσως επόμενη ενότητα ερμηνεύει το γεγονός που οι Ιουδαίοι έψαχναν τον Ιησού για να τον τιμωρήσουν που επιτέλεσε το θαύμα, αψηφώντας ότι εκείνη η ημέρα ήταν Σάββατο και το είχαν νόμιμα καθιερώσει ως ημέρα αργίας. Στην τελευταία ενότητα του θαύματος αυτού, περιγράφεται κι ο σκοπός του θαύματος, όπου οι πατέρες και κυρίως ο ιερός Χρυσόστομος ερμηνεύει τα σχετικά για την παραβίαση του Σαββάτου από τον Ιησού και την ένδειξη μίσους προς Αυτόν.

Το τέταρτο και πέμπτο θαύμα είναι τα μόνα θαύματα με χρονική διαδοχή, εφόσον μόλις έγινε το ένα θαύμα, αμέσως μετά από λίγες ώρες επιτελείται και το επόμενο. Παρόλα αυτά όμως, είναι και τα μοναδικά δύο θαύματα που

περιγράφονται κι από τους υπόλοιπους ευαγγελιστές. Έτσι λοιπόν, το τέταρτο θαύμα είναι ο πολλαπλασιασμός των πέντε άρτων και των δυο ψαριών (Ιωάν. 6, 1-15), το οποίο χωρίζεται σε τέσσερις ενότητες. Όπως συνηθίζεται από τον ευαγγελιστή Ιωάννη, κάθε θαύμα έχει μια μικρή εισαγωγή, γι΄αυτό κι εδώ ως πρώτη ενότητα αναφέρονται οι εισαγωγικές παρατηρήσεις. Στην συγκεκριμένη ενότητα, γίνεται λόγος για την γεωγραφική τοποθεσία που βρίσκονταν ο Ιησούς και οι μαθητές Του, ενώ σύμφωνα με την ερμηνευτική προσέγγιση των πατέρων, δεν ήταν ένας τυχαίος χώρος που πήγε ο Ιησούς, αλλά εσκεμμένα αποφασίζει να πάει σε μιαν ερημιά, απαλλαγμένη από θορύβους και ταραχή, υποδεικνύοντάς τους τον χώρο που θα επιλέγουν για προσευχή. Ακολουθεί η ενότητα όπου ο Ιησούς μένει για λίγο με τους μαθητές Του στην ερημιά και τους ρωτά από πού να αγοράσουν άρτους για να δώσουν στο πλήθος να τραφεί, ενώ γνωρίζει ότι τίποτα δεν υπάρχει τριγύρω. Σύμφωνα όμως με την πατερική προσέγγιση, η ερώτηση αυτή του Ιησού ήταν μια παγίδα για να δοκιμάσει την πίστη των μαθητών Του. Έπειτα ο Ιησούς επιτελεί το θαύμα του πολλαπλασιασμού των άρτων με αποτέλεσμα πολλοί να πιστέψουν ότι αυτός είναι ο αληθινός προφήτης που περίμεναν να έρθει, όμως ο Ιησούς ως Θεός παντογνώστης, γνώριζε ότι θα τον έστεφαν αμέσως βασιλιά γι΄ αυτό κι αποχώρησε μόνος προς το βουνό. Οι πατέρες ερμηνεύουν ότι ο Ιησούς κατάλαβε ότι ο λόγος που πίστεψαν δεν ήταν πνευματικός, αλλά βιοποριστικός. Ήθελαν απλά κάποιον που θα τους βοηθούσε να ζουν χωρίς να χρειαστεί να κοπιάσουν.

Ακολουθεί αμέσως μετά να περιγράφεται από τον ευαγγελιστή το πέμπτο θαύμα, στο οποίο ο Ιησούς παρουσιάζεται να βαδίζει πάνω στα κύματα (Ιωάν. 6, 16-21). Είναι το πιο σύντομο σε έκταση θαύμα που περιγράφει ο Ιωάννης, γι΄αυτό και χωρίζεται μόνο σε δύο ενότητες. Στην πρώτη ενότητα υπάρχουν όπως κάθε φορά εισαγωγικές παρατηρήσεις, όπου πληροφορούν τον αναγνώστη για την τοποθεσία όπου θα έπλεαν οι μαθητές του Ιησού με το πλοίο, μιας και ο ίδιος τους ζήτησε να τον αφήσουν για λίγο μόνο Του να προσευχηθεί. Όπως περιγράφει ο ευαγγελιστής, είχε ήδη αρχίσει να βραδιάζει κι ο άνεμος αγρίευε τα κύματα, ταρακουνώντας το πλοίο που βρίσκονταν οι μαθητές του Ιησού. Αυτοί φοβήθηκαν ότι θα βουλιάξουν και δεν θα καταφέρουν ποτέ να φτάσουν στον προορισμό τους, ενώ διακρίνεται και η ολιγοπιστία που τους διακατείχε τη

δεδομένη στιγμή. Στην αμέσως επόμενη ενότητα παρουσιάζεται ο Ιησούς να βαδίζει στα αγριεμένα κύματα και να σώζει τους μαθητές Του. Στο σημείο αυτό γίνονται διάφορες ερμηνευτικές προσεγγίσεις από τους πατέρες και κυρίως τον ιερό Χρυσόστομο, ο οποίος παρατηρεί ότι στο κείμενο του Ιωάννη δεν υπάρχουν τόσες λεπτομέρειες όσες στο κείμενο του Ματθαίου.

Το έκτο θαύμα είναι εκτενές και παρουσιάζει τη θεραπεία του εκ γενετής τυφλού (Ιωάν. 9, 1-41). Πρόκειται για ένα θαύμα που μας συγκλονίζει μέχρι και σήμερα, εφόσον μέχρι τώρα κανείς εκτός από τον Ιησού Χριστό, δεν κατάφερε να φτιάξει οφθαλμούς για να βοηθήσει κάποιον που γεννήθηκε τυφλός. Το θαύμα αυτό έχει τρεις ενότητες που η κάθε μία χωρίζεται σε υποενότητες. Αρχικά αναφέρονται οι εισαγωγικές παρατηρήσεις, όπου μας πληροφορούν ότι ο Ιησούς περπατούσε στο δρόμο κοντά στο ναό, όταν ξαφνικά είδε τον τυφλό να ζητιανεύει. Βέβαια ο ιερός Χρυσόστομος, λέει ότι ο Ιησούς εσκεμμένα πήγε κοντά στον τυφλό, για να τον θεραπεύσει. Παρουσιάζει τον Ιησού να πτύνει στο χώμα πλάθοντας πηλό από το σάλιο Του. Με τον πηλό αυτό έφτιαξε οφθαλμούς και τους τοποθέτησε στα μάτια του τυφλού, όπως ακριβώς είχε κάνει κατά τη δημιουργία του πρώτου ανθρώπου στη γη. Ακολουθεί η δεύτερη ενότητα, όπου επικρατεί μια αμφισβήτηση σχετικά με το θαύμα, κι αυτή υποδιαιρείται σε τέσσερις υποενότητες, στις οποίες αναφέρονται ξεχωριστά στην κάθε μία, οι ανακρίσεις που γίνονται για να επιβεβαιωθεί το θαύμα. Ο θεραπευμένος ανακρίνεται αρχικά από το πλήθος των ανθρώπων που βρισκόταν εκεί, κι έπειτα από τους Φαρισαίους, οι οποίοι εξαρχής αμφισβητούσαν το θαύμα. Μη θέλοντας να πιστέψουν τα λόγια του πρώην τυφλού, αποφασίζουν να ανακρίνουν και τους γονείς του πρώην τυφλού, ρωτώντας αν πράγματι γεννήθηκε τυφλός. Οι γονείς του όμως, φοβούμενοι μήπως εκδιωκτούν από τη συναγωγή, δειλιάζουν να απαντήσουν, και στρέφουν την ανάκριση των Φαρισαίων προς το γιό τους. Έτσι, ο πρώην τυφλός ανακρίνεται για δεύτερη φορά από τους Φαρισαίους, στους οποίους αποκαλύπτει βασικές αλήθειες, τις οποίες ετσιθελιστικά δεν τις δέχονται, με αποτέλεσμα να τον εκδιώξουν βίαια από το συνέδριο. Ενώ όμως οι Φαρισαίοι τον περιθωριοποιούν, ο Ιησούς δεν τον εγκαταλείπει, αλλά όπως περιγράφεται και στην τρίτη ενότητα, ο Ιησούς τον συναντά και συνδιαλέγεται αρχικά μαζί του και μετά με τους Φαρισαίους. Ο Ιησούς αυτοαποκαλύπτεται στον

πρώην τυφλό, ο οποίος αμέσως πίστεψε και προσκύνησε τον Ιησού ως Υιό του Θεού, ανοίγοντάς του και τα πνευματικά μάτια της ψυχής του, σε αντίθεση με τους Φαρισαίους, που εγωιστικά παραμένουν ετσιθελιστικά στην πνευματική τους τυφλότητα.

Ακολουθεί το έβδομο και τελευταίο θαύμα, που αναφέρεται στην ανάσταση του Λαζάρου (Ιωάν. 11, 1-54), κι είναι το ίδιο εκτενές όπως και το προηγούμενο θαύμα. Το συγκεκριμένο θαύμα το οποίο αποτελεί τον πρόδρομο της μελλοντικής καθολικής ανάστασης του κόσμου, χωρίζεται σε πέντε ενότητες τις οποίες αναφέρουμε παρακάτω. Στην πρώτη ενότητα υπάρχουν εισαγωγικές παρατηρήσεις, οι οποίες όμως δεν περιγράφουν απευθείας, όπως στα προηγούμενα θαύματα, την τοποθεσία που θα γινόταν το θαύμα, αλλά αρχικά παρουσιάζονται στον αναγνώστη τα πρόσωπα που θα αναφέρει, η σχέση μεταξύ των προσώπων αυτών, αλλά και με τον Ιησού. Πολύ πιο μετά αναφέρεται ο τόπος από όπου κατάγονται, καθώς και ο γεωγραφικός τόπος που θα εξελιχθεί το θαύμα. Συνεχίζει με την δεύτερη ενότητα, όπου παρουσιάζεται ο Ιησούς να συζητά με τους μαθητές Του, λέγοντάς τους ότι ο κοινός τους φίλος Λάζαρος ΄΄κοιμήθηκε΄΄, εννοώντας τον ύπνο ως θάνατο. Οι μαθητές αρχικά δεν αντιλαμβάνονται τη φράση του Ιησού, και θεωρούν ΄΄την κοίμηση΄΄ ως βιολογικό ύπνο. Ακολουθούν οι υπόλοιπες ενότητες, όπου ο Ιησούς συναντάται με τις δυο αδελφές του Λάζαρου, αρχικά με τη Μάρθα, και στη συνέχεια με τη Μαρία. Όπως παρατηρούν οι εκκλησιαστικοί πατέρες, παρόλο που και οι δυο αδελφές πίστευαν στον Ιησού ότι μπορεί να κάνει τα αδύνατα δυνατά, εντούτοις η πίστη τους δεν ήταν τόσο σθεναρή ώστε να πιστέψουν ότι θα αναστηθεί ο νεκρός αδελφός τους. Το θαύμα ολοκληρώνεται με την γνωστοποίηση του θαύματος, όπου ο Ιησούς ανασταίνει το νεκρό Λάζαρο ενώπιον των παρευρισκομένων, ζητώντας τους να αφήσουν μόνο του το Λάζαρο, χωρίς κάποιον βοηθό, για να επιστρέψει στο σπίτι του. Είναι το μόνο θαύμα στο οποίο ο Ιησούς εκδηλώνει ανθρώπινα αισθήματα και τον βλέπουμε να δακρύζει για το χαμό του αγαπημένου του φίλου, αποκαλύπτοντας την τέλεια ανθρώπινη φύση Του.

Μέσα από όλα αυτά τα θαύματα που ερμηνεύονται στην εργασία που έπεται, συναντάμε κι αμέτρητες ερμηνευτικές προσεγγίσεις για κάθε θαύμα, που ξεδιπλώνονται από τους εκκλησιαστικούς μας πατέρες, κυρίως όμως από τον

ιερό Χρυσόστομο, τον Κύριλλο Αλεξανδρείας, τον Ζιγαβηνό, τον Θεόδωρο Μοψουεστίας, τον Θεοφύλακτο, τον Γρηγόριο Νύσσης, αλλά και τον Ωριγένη. Η ερμηνεία που δίνουν είναι πολύ βοηθητική για την κατανόηση των θαυμάτων που διηγείται ο Ιωάννης στο ευαγγέλιό του, βοηθώντας τον αναγνώστη να διεισδύσει στα άδυτα μυστήρια που είχαν τότε οι άνθρωποι, αναμένοντας τον απεσταλμένο του Θεού.